

Sygn. akt I C 1404/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Bartosz Kasielski

Protokolant: aplikant aplikacji sędziowskiej Sylwia Krupa

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2020 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w B.

o zapłatę

1. zasądza od Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. kwotę 654,65 zł (sześćset pięćdziesiąt cztery złote 65/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 30 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. kwotę 387 zł (trzysta osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1404/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 lipca 2020 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. wystąpił przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w B. o zapłatę kwoty 654,65 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 listopada 2017 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że na skutek przedterminowej spłaty kredytu udzielonego na rzecz M. K. w dniu 8 maja 2017 roku zaktualizowało się po jej stronie prawo żądania zwrotu proporcjonalnej części uiszczonej prowizji, którą to należność powodową spółka nabyła w drodze cesji wierzytelności od kredytobiorcy.

(pozew k.3 – 6)

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 września 2020 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

(nakaz zapłaty k.32)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 2 października 2020 roku Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. zaskarżył w całości nakaz zapłaty z dnia 14 września 2020 roku, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany przyznał że wszelkie zobowiązania wynikające z umowy o kredyt gotówkowy o numerze (...) - (...) zostały spłacone przez kredytobiorcę w dniu 15 listopada 2017 roku. Wskazał jednak, że wysokość prowizji została wyliczona jednorazowo dla konkretnej transakcji i nie była uzależniona od okresu kredytowania. Nie sposób uznać jej zatem za jeden ze składników „całkowitego kosztu kredytu” w rozumieniu art. 49 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (dalej: u.k.k.), co uprawniałoby kredytobiorcę do żądania zwrotu odpowiedniej części prowizji w związku ze wcześniejszą spłatą zobowiązania.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k.35 – 37)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 maja 2017 roku Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarł z M. K. umowę kredytu gotówkowego o numerze (...), na podstawie której udzielił jej kredytu na dowolne cele konsumpcyjne w kwocie 10.741,14 złotych (całkowita kwota udzielonego kredytu). Kwota 10.000 złotych miała zostać wypłacona w dniu zawarcia umowy w formie gotówkowej, po uprzednim potrąceniu od całkowitej kwoty udzielonego kredytu, kosztu prowizji w wysokości 741,14 złotych (punkt 2 i 3)

Całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy wyniósł 3.338,17 złotych, zaś całkowita kwota do zapłaty przez kredytobiorcę to 13.338,17 złotych (punkt 4).

Umowa została zawarta przez strony na okres od dnia 8 maja 2017 roku do dnia 16 maja 2022 roku ze wskazaniem, że obowiązuje ona do dnia uregulowania przez kredytobiorcę zobowiązań z niej wynikających (punkt 1).

Kredytobiorca był uprawniony do dokonania spłaty całości kredytu przez upływem okresu kredytowania, a wówczas całkowity koszt kredytu ulegał obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby zostały poniesione przez klienta przed dokonaną spłatą. Rozliczenie wskazanych kosztów miało nastąpić w terminie 14 dni od dnia spłaty całości kredytu (punkt 5.4).

(umowa kredytu gotówkowego o numerze (...) k.16 – 22)

W dniu 15 listopada 2017 roku M. K. dokonała wcześniejszej całkowitej spłaty kredytu udzielonego jej przez Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B. na podstawie umowy z dnia 8 maja 2017 roku.

(potwierdzenie przelewu k.24)

W dniu 8 czerwca 2020 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. (cesjonariusz) zawarł z M. K. (jako cedentem) umowę przelewu wierzytelności przysługującej cedentowi wobec Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B., wskutek której nabył wierzytelność w zakresie zwrotu prowizji oraz pozostałych opłat i kosztów uiszczonych w związku z zawarciem umowy z dnia 8 maja 2017 roku i wcześniejszą spłatą kredytu.

(umowa przelewu k.23)

Pismem z dnia 29 czerwca 2020 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. poinformował Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w Ł. o zawarciu umowy przelewu wierzytelności z dnia 8 czerwca 2020 roku i wezwał go do zapłaty wszelkich należności wynikających z umowy kredytu z dnia 8 maja 2017 roku z tytułu dokonania wcześniejszej spłaty przez jego poprzednika prawnego.

(wezwanie do zapłaty k.25 – 26)

Powyższy stan faktyczny Sąd, który pozostawał między stronami bezsporny Sąd ustalił w oparciu o przedłożone dokumenty, których treść nie była kwestionowana na żadnym etapie procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jako zasadne, podlegało uwzględnieniu w całości.

Na wstępie rozważań warto wskazać, iż w umowie kredytu może być określona prowizja należna bankowi, co wprost wynika z brzmienia art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 2187), wedle którego kredytobiorca zobowiązuje się do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Nie jest to jednak obligatoryjny element treści tej umowy, ponieważ ustawodawca pozostawia w tym zakresie duży zakres swobody stronom umowy kredytu. Wynika to z postanowień art. 69 ust. 2 pkt 9 prawa bankowego, zgodnie z którym w umowie kredytu jest ustalana wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje. Ponadto art. 77 Prawa bankowego dopuszcza możliwość poboru przez bank prowizji od kredytu postawionego do dyspozycji kredytobiorcy i przez niego niewykorzystanego, jeżeli zostało to określone w umowie kredytu.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, iż kredytodawca - bank - miał prawo do pobrania prowizji. Bezsprzecznie pozostawało również, że kredytobiorca był uprawniony do spłaty całości lub części zobowiązania przed terminem zgodnie z treścią punktu 5 umowy, z której to możliwości skorzystał. Spór między stronami sprowadzał się do ustalenia, czy związku z wcześniejszą spłatą kredytu przez M. K., jej następcę prawnego może – w oparciu o brzmienie art. 509 k.c. w zw. z art. 49 ust. 1 u.k.k. - ubiegać o częściowy zwrot prowizji, przy czym sama skuteczność umowy przelewu wierzytelności także pozostawała poza sporem stron postępowania.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 u.k.k., w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Konstrukcja i brzmienie tego przepisu są zaś konsekwencją implementacji do polskiego porządku prawnego prawa unijnego. W myśl art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku (Dz.U.U.E.L.2008.133.66 z dnia 2008.05.22) w sprawie umów o kredyt konsumencki "Konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy". Przyznać należy, iż w praktyce początkowo pojawiały się spore trudności i rozbieżności ze stosowaniem tego przepisu. W szczególności problematycznym było, czy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, obniżka kosztów obejmuje również różnego rodzaju koszty początkowe (opłaty przygotowawcze, opłaty administracyjne, opłaty wstępne itp.), które formalnie rzecz biorąc - czyli oceniając je przez pryzmat terminologii używanej w umowach - nie stanowią odsetek ani wynagrodzenia kredytodawcy z tytułu udzielonego kredytu (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2017 roku, III Ca 10/17, Lex nr 2419924). Spór w tym zakresie rozstrzygnął w sprawie o sygn. akt C-383/18 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który w wyroku z dnia 11 września 2019 roku wskazał, że obniżka, do której uprawniony jest konsument może dotyczyć kosztów, których kwota nie jest zależna od długości trwania umowy o kredyt, przy czym nie może być ona ograniczana do kwoty kosztów zaoszczędzonych przez instytucję kredytową w wyniku przedterminowej spłaty (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 11 września 2019 roku C-383/18, Lex nr 2717297) . Tożsame stanowisko zajął także Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 grudnia 2019 roku podkreślając, że przewidziane w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1083) uprawnienie konsumenta do obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego spłaty w całości przed terminem określonym w umowie obejmuje także prowizję za udzielenie kredytu (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2019 roku, III CZP 45/19, Lex nr 2751805).

Sąd Rejonowy w całości podziela wyżej wskazane stanowiska Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego wskazując, że mają one on silne umocowanie jurydyczne. Przede wszystkim podnieść należy, że zgodnie literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ustawy, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została w art. 5 pkt 6 u.k.k., a w jego skład wchodzi wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku, gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Brzmienie powyżej wskazanego przepisu nie pozwala więc na podzielenie stanowiska pozwanego odnośnie istnienia

dwóch rodzajów kosztów kredytu : tych, których wysokość została rozłożona w czasie, a zatem zależą one od czasu obowiązywania umowy oraz mających charakter stały i nierozłożony w czasie, w związku z czym ich wysokość jest niezależna od długości obowiązywania umowy. Co więcej, zestawiając treść art. 5 pkt 6 u.k.k. oraz art. 49 ust. 1 u.k.k. nie sposób również uznać, że ten drugi wyłącza przedmiotowo możliwość obniżenia któregokolwiek z rodzajów kosztów wchodzących w skład „całkowitego kosztu kredytu”. Obniżenie to ma charakter proporcjonalny, to jest zostało ograniczone do okresu od dnia faktycznej spłaty do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Do tego właśnie sprowadza się sens tegoż zmniejszenia, a taką interpretację potwierdza ostatnia część zdania w art. 49 ust. 1 ustawy, zgodnie z którą obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed spłatą kredytu. Należy uznać, że intencją ustawodawcy było, aby nie różnicować możliwości obniżenia kosztu kredytu w zależności od tego jaki charakter ma ten koszt i w jakim czasie został poniesiony. Istotą i celem tego rozwiązania jest zatem ustanowienie proporcjonalnej redukcji całkowitego kosztu kredytu - niezależnie od tego, kiedy ten koszt został poniesiony przez kredytobiorcę (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 listopada 2019 roku, III Ca 1178/19, Lex nr 3045488).

Na marginesie wymaga zwrócić także uwagę na nieprecyzyjność umowy o numerze (...) w zakresie określenia „całkowitego kosztu kredytu” w myśl przepisów u.k.k. W art. 5 pkt 6a i 7 u.k.k. zawarte są definicje użytych w ustawie pojęć "pozaodsetkowe koszty kredytu" i "całkowita kwota kredytu", z których wynika, że prowizja stanowi składnik zarówno pozaodsetkowych kosztów kredytu, jak i całkowitego kosztu kredytu, tj. wszelkich kosztów, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, będących elementem całkowitej kwoty kredytu, zaś drugi z powołanych przepisów stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w tym także o prowizjach. Zgodnie z umową, całkowita kwota kredytu wynosiła 10.000 złotych, całkowity koszt kredytu na dzień jej zawarcia obejmował kwotę 3.338,17 złotych, zaś kredytobiorca zobowiązany był łącznie do zapłaty kwoty 13.338,17 złotych (całkowita kwota do zapłaty przez kredytobiorcę). Powyższe wskazywałoby, że kredytobiorcy zostały faktycznie udostępnione środki w wysokości 10.000 złotych, a oprócz obowiązku spłaty kapitału, będzie on zobowiązany do zapłaty kwoty 3.338,17 złotych tytułem kosztów za udzielenie kredytu. Tymczasem w umowie zastrzeżono, że kwota 10.000 złotych zostanie wypłacona po uprzednim potrąceniu z „kwoty udzielonego kredytu” (10.721,14 złotych), kosztu prowizji w wysokości 741,14 złotych. Przytoczone postanowienia umowne wskazują zatem, że kredytobiorca w istocie został obciążony kosztami udzielenia kredytu w łącznej wysokości 4.079,31 złotych (3.338,17 złotych + 741,14 złotych), a nie 3.338,17 złotych.

Mając na uwadze powyższe rozważania faktyczne i prawne należy stwierdzić, że kredytobiorcy – przysługuje od pozwanego banku proporcjonalny zwrot wszystkich kosztów, jakie zostały przez niego poniesione w związku z udzieleniem kredytu (w tym prowizji), za czas, w którym środki pieniężne pozwanego nie były już wykorzystywane.

W tym miejscu należy podkreślić, że wyniku przelewu w rozumieniu art. 509 k.c. przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Innymi słowy, stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie, lecz zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 lutego 2020 roku, I ACa 28/20, Lex nr 2923467). Ustawodawca zakłada więc identyczność wierzytelności cesjonariusza z wierzytelnością cedenta (art. 509 § 2 k.c.). Wobec ustalenia, że M. K. (kredytobiorcy) wobec wcześniejszej spłaty kredytu przysługuje proporcjonalny zwrot kosztów związanych z jego udzieleniem, tożsama wierzytelność przysługuje więc powodowi, jako następcy prawnemu w wyniku umowy cesji. Skuteczność przelewu wierzytelności z kolei nie była kwestionowana przez stronę pozwaną na żadnym etapie postępowania. Okoliczność, że nabywcą wierzytelności jest podmiot profesjonalny nie wpływa na zakres przysługującego mu prawa do domagania się zwrotu kosztów poniesionych związku z udzieleniem kredytu w myśl art. 49 u.k.k.

W niniejszej sprawie umowa kredytu została zawarta na okres od 8 maja 2017 roku do 16 maja 2022 roku (60 miesięcy i 8 dni), zaś w związku z całkowitą spłatą ze strony kredytobiorcy, rzeczywiście zakończyła się w dniu 15 listopada 2017 roku, to jest po upływie 6 miesięcy i 8 dni. Mając na względzie zakres żądania (przyjęcie, że okres kredytowania wynosił 60 miesięcy, a spłata zobowiązania nastąpiła po 7 miesiącach), jak i brzmienie art. 321 § 1 k.p.c., Sąd na podstawie

art. 49 ust. 1 u.k.k. w zw. z art. 509 § 1 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 654,65 złotych, stanowiącą 88,33 % kosztu prowizji ($53/60 = 88,33 \%$; $741,14 \text{ złotych} \times 0,8833 = 654,65 \text{ złotych}$).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 52 u.k.k., zgodnie z którym kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości. Obowiązek ten ciąży na kredytodawcy z mocy prawa i nie jest uzależniony od jakiegokolwiek wniosku kredytobiorcy w tym zakresie. W związku z powyższym Sąd przyznał powodowi odsetki od kwoty 654,65 złotych od dnia 30 listopada 2017 roku (całkowita spłata kredytu nastąpiła w dniu 15 listopada 2017 roku, wobec czego pozwany winien spełnić obowiązek rozliczenia do dnia 29 listopada 2017 roku, a pozostawał w opóźnieniu od 30 listopada 2017 roku).

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wyniki procesu (art. 98 k.p.c.). Powód poniósł koszty w łącznej wysokości 387 złotych, na które złożyły się kwota 100 złotych tytułem opłaty od pozwu - art. 13 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, 270 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego - § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W takiej więc kwocie zostały one przyznane na jego rzecz od strony pozwanej przy uznaniu, że były one niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.